

**Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола
Юридичне відділення
Циклова комісія юридичних дисциплін бакалаврату**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора
з навчальної роботи

«30» «серпня» 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

СІМЕЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: перший (бакалаврський)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: бакалавр

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ: 08 Право

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ: 081 Право

2019-2020 н.р.

Робоча програма з навчальної дисципліни «Сімейне право України» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 081 Право, освітнього ступеня бакалавр, за денною та заочною формами навчання

Розробник:

Гелецька Ірина Олександрівна, викладач, кандидат юридичних наук

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії юридичних дисциплін бакалаврату

Протокол № 1 від «29» «серпня» 2019 року

Голова ЦК І.О. Томчук

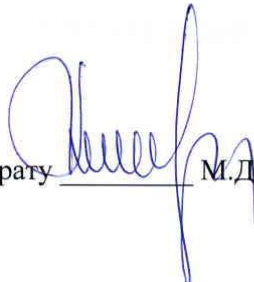
Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Право»

«29» «серпня» 2019 р.

Гарант освітньо-професійної програми І.О. Томчук

Робочу програму перевірено

«30» «серпня» 2019 р.

Завідувач юридичного відділення бакалаврату М.Д. Денисовський

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ СІМЕЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Сімейне право України – навчальна дисципліна, об'єктом вивчення якої є особисті немайнові та майнові відносини, що виникають на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення та інших юридичних фактів.

Предметом сімейного права є сукупність правових норм, які регулюють особисті немайнові та ті, що впливають з них, майнові відносини між учасниками сімейних відносин. Сімейне право містить ряд інститутів, які органічно пов'язані між собою загальними принципами і обумовлюються базисом суспільства.

У курсі навчальної дисципліни передбачено вивчення історичного розвитку інституту сім'ї і шлюбу та їх правового регулювання, поняття та особливостей сімейного права, шлюбу, сім'ї, сімейних правовідносин; законодавчого регулювання сучасних сімейних правовідносин: порядку укладення та припинення шлюбу, особистих немайнових і майнових відносин подружжя, батьків і дітей, порядку і юридичних наслідків усиновлення, встановлення опіки та піклування над дітьми тощо, а також проблем розвитку та вдосконалення законодавства про шлюб та сім'ю.

Дисципліна «Сімейне право України» тісно пов'язана як з матеріальними галузями права – цивільне право України, трудове право України, господарське право України, житлове право України, так і з процесуальними, особливо з дисципліною цивільне процесуальне право України. Особливий зв'язок сімейне право має з інститутами цивільного права України: спадкове право, право власності, опіка та піклування, зобов'язальне право. З цивільним процесуальним правом пов'язане тим, що в порядку окремого провадження надається право на шлюб неповнолітній особі, в порядку позовного провадження розглядається позов про розірвання шлюбу, стягнення аліментів, поділ майна подружжя тощо.

Сімейне право України - це вибіркова навчальна дисципліна циклу професійної підготовки, яка базується положеннях навчальних дисциплін «Римське приватне право», «Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Цивільне право України».

Метою дисципліни є формування необхідної фахової спроможності правильного трактування та практичного застосування сімейно-правових нормативно-правових актів, обґрунтування та захисту власної фахової позиції при вирішенні сімейних спорів.

Завдання дисципліни полягає у формуванні, розвитку та удосконаленні фахових компетентностей, серед яких:

а) загальні компетентності :

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

б) спеціальні (предметні):

- знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального права;
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;

- здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції;
- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності;
- здатність до самостійної підготовки проектів сімейно-правових документів;
- здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Після вивчення навчальної дисципліни студент повинен показати такі **результати навчання:**

- демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм сімейного законодавства;
- пояснювати природу та зміст основних сімейно-правових явищ і процесів;
- застосовувати набуті знання у різних сімейно-правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки;
- готувати проекти необхідних сімейно-правових документів відповідно до різних правових ситуацій;
- надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних сімейно-правових ситуаціях.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS - 3	Спеціальність: 081 ПРАВО	Обов'язкова (нормативна) Мова викладання: українська	
Кількість змістових модулів - 3		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90 год.	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	3-й (1-й)	3-й (1-й)
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год.		Лекції:	
		28	6
		Практичні, семінарські:	
		20	4
		Самостійна робота:	
42		80	
	Вид контролю: залік		

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма навчання					Заочна форма навчання				
	всього	у тому числі				всього	у тому числі			
		Л	П	С	с.р.		Л	П	С	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Загальні положення сімейного права. Шлюб. Правовідносини між подружжям										
Тема 1. Поняття сімейного права. Сімейне законодавство	4	2	-	-	2		2			6
Тема 2. Сімейні правовідносини	8	2	-	2	4					6
Тема 3. Шлюб. Шлюбні правовідносини	4	2	-	-	2					4
Тема 4. Недійсність шлюбу	6	2	-	2	2					6
Тема 5. Особисті немайнові відносини подружжя	4	-	-	-	4				2	4
Тема 6. Майнові відносини подружжя	10	4	2	-	4					6
Тема 7. Припинення шлюбу	6	2	2	-	2					6
Разом за змістовим модулем 1.	42	14	4	4	20	38	2		2	38
Змістовий модуль 2. Правовідносини між батьками і дітьми										
Тема 8. Визначення походження дитини	8	2	-	2	4		2			6
Тема 9. Особисті немайнові правовідносини між батьками і дітьми	10	4	-	2	4				2	6
Тема 10. Майнові правовідносини між батьками і дітьми	8	2	2	-	4					6
Разом за змістовим модулем 2.	26	8	2	4	12	68	2		4	18
Змістовий модуль 3. Влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування										
Тема 11. Усиновлення	8	2	2	-	4	10	2			6
Тема 12. Опіка та піклування. Патронат над дітьми	4	2	-	-	2	10				6
Тема 13. Приймна сім'я. Дитячий будинок сімейного типу	6	2	-	2	2	6				6
Тема 14. Права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів	4	2	-	-	2	8				6
Разом за змістовим модулем 3.	22	8	2	2	10	74	2	-	4	24
РАЗОМ	90	30	8	10	42	90	6	-	4	80

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «СІМЕЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ СІМЕЙНОГО ПРАВА. ШЛЮБ. ПРАВОВІДНОСИНИ МІЖ ПОДРУЖЖЯМ

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ СІМЕЙНОГО ПРАВА. СІМЕЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Поняття сімейного права. Проблема визначення місця сімейного права в системі права. Предмет сімейного права. Сімейно-правовий метод регулювання суспільних відносин. Функції сімейного права. Основні засади (принципи) сімейного права. Загальна характеристика сімейного законодавства. Конституція в системі джерел сімейного права. Сімейний кодекс України – основне джерело сімейного законодавства. Цивільний кодекс України в системі сімейного законодавства. Договір як джерело сімейно-правових норм. Звичай як джерело сімейно-правових норм. Міжнародні договори України в системі сімейного законодавства. Норми сімейного права іноземних держав у системі сімейного законодавства України.

ТЕМА 2. СІМЕЙНІ ПРАВОВІДНОСИНИ

Поняття сім'ї у соціологічному та юридичному розумінні. Поняття, особливості та види сімейних правовідносин. Суб'єкти, об'єкти і зміст сімейних правовідносин. Виникнення, зміна і припинення сімейних правовідносин. Споріднення і свояцтво, їх юридичне значення. Здійснення сімейних прав і виконання сімейних обов'язків. Надання неповнолітнім батькам допомоги у здійсненні батьківських прав та виконанні батьківських обов'язків. Надання органом опіки та піклування допомоги у здійсненні ними своїх прав та виконанні обов'язків. Захист сімейних прав та інтересів. Участь органу опіки та піклування у захисті сімейних прав та інтересів. Строки у сімейному праві. Позовна давність у сімейному праві.

ТЕМА 3. ШЛЮБ. ШЛЮБНІ ПРАВОВІДНОСИНИ

Загальні положення про шлюб. Різностатевість шлюбу. Дотримання меж споріднення. Одношлюбність. Добровільність шлюбу. Досягнення шлюбного віку. Наявність дійсних намірів. Державна реєстрація шлюбу. Час та місце реєстрації шлюбу. Ознайомлення осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу з їхніми правами та обов'язками. Право на вибір прізвища при укладанні шлюбу. Правові наслідки шлюбу. Правозгідність шлюбу.

ТЕМА 4. НЕДІЙСНІСТЬ ШЛЮБУ

Поняття та підстави недійсності шлюбу. Шлюб, який є недійсним. Шлюб, який визнається недійсним за рішенням суду. Шлюб, який може бути визнаний недійсним за рішенням суду. Особи, які мають право на звернення до суду з позовом про визнання шлюбу недійсним. Визнання шлюбу недійсним після його укладання. Час, з якого шлюб є недійсним. Правові наслідки недійсності шлюбу. Особливі правові наслідки недійсності шлюбу. Недійсність шлюбу і спадкування. Санація недійсного шлюбу. Права та обов'язки батьків і дитини, яка народилася у недійсному шлюбі. Визнання шлюбу неукладеним.

ТЕМА 5. ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ ПОДРУЖЖЯ

Загальна характеристика особистих немайнових прав та обов'язків подружжя. Види особистих немайнових прав та обов'язків подружжя. Право на материнство. Право на батьківство. Право дружини та чоловіка на повагу до своєї індивідуальності. Право дружини та чоловіка на фізичний та духовний розвиток. Право чоловіка та дружини на зміну прізвища. Право дружини та чоловіка на розподіл обов'язків та спільне вирішення

питань життя сім'ї. Обов'язок подружжя турбуватися про сім'ю. Право дружини та чоловіка на особисту свободу.

ТЕМА 6. МАЙНОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ ПОДРУЖЖЯ

Загальна характеристика майнових правовідносин подружжя. Право особистої приватної власності дружини та чоловіка. Майно, що є особистою приватною власністю дружини, чоловіка. Право на плоди та доходи від речей, що є особистою приватною власністю дружини, чоловіка. Здійснення дружиною, чоловіком права особистої приватної власності. Право спільної сумісної власності подружжя. Підстави набуття права спільної сумісної власності подружжя. Об'єкти права спільної сумісної власності. Виникнення права спільної сумісної власності подружжя на майно, що належить дружині, чоловікові. Здійснення подружжям права спільної сумісної власності. Право подружжя на укладення договорів між собою. Право подружжя на розпорядження майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Право подружжя на визначення порядку користування майном. Право на розпорядження часткою у майні, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Здійснення права спільної сумісної власності після розірвання шлюбу. Право подружжя на поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Розмір часток майна дружини та чоловіка при поділі майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Способи та порядок поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Застосування позовної давності до вимог поро поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Накладення стягнення на майно, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Право на майно жінки та чоловіка, які проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою.

Шлюбний договір. Право на укладення шлюбного договору. Зміст, форма шлюбного договору. Початок дії договору. Строк шлюбного договору. Визначення у шлюбному договорі правового режиму майна та порядку користування житлом. Визначення у шлюбному договорі права на утримання. Зміна умов шлюбного договору. Розірвання та відмова від шлюбного договору. Визнання шлюбного договору недійсним.

Права та обов'язки подружжя по утриманню. Право одного з подружжя на утримання. Право на утримання після розірвання шлюбу. Способи надання утримання одному з подружжя. Договір подружжя про надання утримання. Час, протягом якого сплачуються аліменти одному з подружжя. Визначення розміру аліментів одному з подружжя за рішенням суду. Види доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів. Припинення права одного з подружжя на утримання. Позбавлення права на утримання або обмеження його строком. Право дружини на утримання під час вагітності та у разі проживання з нею дитини. Припинення права дружини на утримання. Право чоловіка на утримання у разі проживання з ним дитини. Припинення права чоловіка на утримання. Право на утримання того з подружжя, з ким проживає дитина-інвалід. Припинення права на утримання за домовленістю подружжя. Взаємна участь дружини, чоловіка у витратах на лікування. Право на утримання жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою.

ТЕМА 7. ПРИПИНЕННЯ ШЛЮБУ

Поняття та підстави припинення шлюбу. Припинення шлюбу у зв'язку із смертю одного з подружжя. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання. Розірвання шлюбу державним органом реєстрації актів цивільного стану за заявою подружжя, яке не має дітей. Розірвання шлюбу державним органом реєстрації актів цивільного стану за заявою одного з подружжя. Визнання розірвання шлюбу фіктивним. Розірвання шлюбу за рішенням суду за спільною заявою подружжя, яке має дітей. Право на пред'явлення позову про розірвання шлюбу. Заходи щодо примирення подружжя. Підстави для розірвання шлюбу за позовом одного з подружжя. Право на вибір прізвища після

розірвання шлюбу. Момент припинення шлюбу у разі його розірвання. Реєстрація розірвання шлюбу. Право на повторний шлюб після розірвання шлюбу. Поновлення шлюбу у разі з'явлення особи, яка була оголошена померлою або визнана безвісно відсутньою. Встановлення режиму окремого проживання подружжя. Правові наслідки встановлення режиму окремого проживання подружжя.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРАВОВІДНОСИНИ МІЖ БАТЬКАМИ І ДІТЬМИ

ТЕМА 8. ВИЗНАЧЕННЯ ПОХОДЖЕННЯ ДИТИНИ

Загальні підстави виникнення прав та обов'язків матері, батька і дитини. Визначення походження дитини від матері та батька, які перебувають у шлюбі між собою. Визначення походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій.. Визначення походження дитини від батька у разі реєстрації повторного шлюбу з її матір'ю. Визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою. Визначення походження дитини від батька за заявою жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою. Визначення походження дитини за заявою чоловіка, який вважає себе батьком дитини. Визнання батьківства за рішенням суду. Спір про батьківство між чоловіком матері дитини та особою, яка вважає себе батьком дитини. Встановлення факту батьківства за рішенням суду. Визнання материнства за рішенням суду. Встановлення факту материнства за рішенням суду. Запис подружжя батьками дитини. Реєстрація визнання батьківства, материнства. Запис про батьків дитини, якщо батьківство, материнство не встановлено. Оспорювання батьківства особою, яка записано батьком дитини. Оспорювання батьківства після смерті особи, яка записана батьком дитини. Право матері дитини на оспорювання батьківства свого чоловіка. Спір про материнство. Оспорювання батьківства, материнства особи, яка сплачує аліменти за рішенням суду.

ТЕМА 9. ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ МІЖ БАТЬКАМИ ТА ДІТЬМИ

Рівність прав та обов'язків щодо дитини. Рівність прав та обов'язків дітей щодо батьків. Обов'язок батьків забрати дитину з полового будинку або іншого закладу охорони здоров'я. Обов'язок батьків зареєструвати народження дитини в державному органі реєстрації актів цивільного стану. Визначення прізвища дитини. Визначення імені дитини. Визначення по батькові дитини. Зміна прізвища дитини її батьками. Зміна по батькові дитини. Обов'язки батьків щодо виховання та розвитку дитини. Права батьків щодо виховання дитини. Забезпечення права дитини на належне батьківське виховання. Права батьків та дитини на спілкування. Права батьків по захисту дитини. Здійснення батьківських прав та виконання батьківських обов'язків. Права та обов'язки неповнолітніх батьків. Вирішення батьками питань щодо виховання дитини. Вирішення органом опіки та піклування спору щодо участі у вихованні дитини того з батьків, хто проживає окремо від неї. Вирішення судом спору щодо участі у вихованні дитини того з батьків, хто проживає окремо від неї. Права батьків на визначення місця проживання дитини. Спір між матір'ю та батьком щодо місця проживання малолітньої дитини. Правові наслідки протиправної поведінки одного з батьків або іншої особи при визначенні місця проживання малолітньої дитини. Права батьків на відібрання малолітньої дитини від інших осіб. Підстави позбавлення батьківських прав. Особи, які мають право звернутися з позовом до суду про позбавлення батьківських прав. Правові наслідки позбавлення батьківських прав. Влаштування дитини, батьки якої позбавлені батьківських прав. Побачення з дитиною матері, батька, які позбавлені батьківських прав. Поновлення батьківських прав. Відібрання дитини від батьків без позбавлення їх батьківських прав. Врахування думки дитини при вирішенні питань, що стосуються її життя. Обов'язок дитини, повнолітніх дочки та сина піклуватися про батьків.

ТЕМА 10. МАЙНОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ МІЖ БАТЬКАМИ І ДІТЬМИ

Роздільність майна батьків і дітей. Право власності дитини на майно, призначене для її розвитку, навчання та виховання. Право спільної сумісної власності батьків і дітей. Права батьків та дітей щодо користування майном. Управління майном дитини. Використання доходу від майна дитини. Право власності на аліменти, одержані на дитину. Обов'язок матері, батька утримувати дитину та його виконання. Обов'язок батьків утримувати дитину. Способи виконання батьками обов'язку утримувати дитину. Обставини, які враховуються судом при і визначенні розміру аліментів. Визначення розміру аліментів у частці від заробітку (доходу) матері, батька дитини. Визначення розміру аліментів у твердій грошовій сумі. Участь батьків у додаткових витратах на дитину. Контроль органу опіки та піклування за цільовим витрачанням аліментів. Відрахування аліментів на дитину за ініціативою платника. Звільнення батьків від обов'язку утримувати дитину. Договір між батьками про сплату аліментів на дитину. Припинення права на аліменти на дитину у зв'язку з набуттям права власності на нерухоме майно. Час, з якого присуджуються аліменти на дитину. Зміна розміру аліментів. Стягнення аліментів та інших коштів на дитину, яка перебуває у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому закладі. Стягнення аліментів за минулий час та заборгованості за аліментами. Визначення заборгованості за аліментами, присудженими у частці від заробітку (доходу). Відповідальність за прострочення сплати аліментів. Встановлення строку сплати заборгованості. Звільнення від сплати заборгованості за аліментами. Підстави виникнення обов'язку батьків утримувати повнолітніх дочку, сина. Обов'язок батьків утримувати повнолітніх дочку, сина, які продовжують навчання. Розмір аліментів на повнолітніх дочку, сина. Застосування норм СК України до відносин щодо обов'язку батьків утримувати повнолітніх дочку, сина. Підстави виникнення обов'язку повнолітніх дочки, сина утримувати батьків. Обов'язок дочки, сина брати участь у додаткових витратах на батьків. Звільнення дочки, сина від обов'язку утримувати матір, батька. Визначення розміру аліментів на батьків. Стягнення з дитини витрат на догляд та лікування батьків.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ВЛАШТУВАННЯ ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

ТЕМА 11. УСИНОВЛЕННЯ

Поняття та значення усиновлення. Умови усиновлення. Особа, яка може бути усиновленою. Усиновлення дитини, яку не забрали з пологового будинку чи підкинули, або яка була знайдена. Усиновлення братів та сестер. Особи, які можуть бути усиновлювачами. Особи, які не можуть бути усиновлювачами. Особи, які мають переважне перед іншими право на усиновлення дитини. Облік дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені, передані під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян. Облік осіб, які бажають усиновити дитину. Заборона посередницької, комерційної діяльності щодо усиновлення дітей. Згода батьків на усиновлення дитини. Згода дитини на усиновлення. Усиновлення дитини без згоди батьків. Згода другого з подружжя на усиновлення дитини. Згода опікуна, піклувальника на усиновлення дитини. Згода закладу охорони здоров'я або навчального закладу на усиновлення дитини. Заява про усиновлення дитини. Рішення суду про усиновлення. Момент здійснення усиновлення. Право на таємницю усиновлення. Право на приховання факту усиновлення від дитини, яка усиновлена. Забезпечення таємниці усиновлення. Право усиновлювача бути записаним матір'ю, батьком дитини. Право усиновлювача на зміну відомостей про місце народження та дату народження дитини. Зміна прізвища, імені та по батькові особи, яка усиновлена. Правові наслідки усиновлення. Внесення змін до актового запису про народження дитини, яка усиновлена. Збереження прав дитини, які вона мала до усиновлення. Нагляд за дотриманням прав дитини, яка усиновлена. Недійсність усиновлення. Правові наслідки визнання усиновлення недійсним. Скасування

усиновлення. Правові наслідки скасування усиновлення. Особи, які мають право на звернення до суду з позовом про скасування усиновлення або визнання усиновлення недійсним. Порядок поновлення актового запису про народження у разі визнання усиновлення недійсним або скасування усиновлення. Позбавлення усиновлювача батьківських прав. Усиновлення дитини, яка є громадянином України, але проживає за межами України. Усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України. Усиновлення дитини, яка є іноземцем і проживає в Україні. Обмеження права іноземця на таємницю усиновлення дитини, яка є громадянином України. Усиновлення в Україні іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства. Нагляд за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземцями.

ТЕМА 12. ОПІКА ТА ПІКЛУВАННЯ. ПАТРОНАТ НАД ДІТЬМИ

Поняття та значення опіки та піклування над дітьми. Умови і порядок призначення опікунів та піклувальників. Діти, над якими встановлюється опіка, піклування. Особа, яка може бути опікуном, піклувальником дитини. Опіка та піклування над дитиною, яка проживає у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі. Контроль органу опіки та піклування за дотриманням прав дитини, над якою встановлено опіку або піклування. Права дитини, над якою встановлено опіку або піклування. Права дитини-сироти і дитини, позбавленої батьківського піклування, яка проживає у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі, прийомній сім'ї. Права та обов'язки опікуна, піклувальника щодо дитини. Припинення опіки, піклування над дитиною. Звільнення опікуна та піклувальника дитини від їх обов'язків. Договір про патронат. Згода дитини на проживання у сім'ї патронатного виховання. Плата за виховання дитини. Обов'язки патронатного вихователя. Припинення договору про патронат.

ТЕМА 13. ПРИЙОМНА СІМ'Я. ДИТЯЧИЙ БУДИНОК СІМЕЙНОГО ТИПУ

Поняття прийомної сім'ї. Порядок утворення прийомної сім'ї. Соціальний супровід прийомної сім'ї. Влаштування дітей до прийомної сім'ї. Прийомні батьки, їхні права та обов'язки. Матеріальне забезпечення прийомної сім'ї. Поняття та загальна характеристика будинку сімейного типу. Створення та ліквідація дитячого будинку сімейного типу. Влаштування дітей до дитячого будинку сімейного типу. Батьки-вихователі, їхні права та обов'язки. Матеріальне забезпечення дитячого будинку сімейного типу. Соціальний супровід дитячих будинків сімейного типу та контроль за умовами проживання вихованців.

ТЕМА 14. ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ ІНШИХ ЧЛЕНІВ СІМ'Ї ТА РОДИЧІВ

Права баби та діда, прабаби та прадіда на виховання внуків, правнуків. Права баби і діда щодо захисту внуків. Права братів та сестер на спілкування. Право мачухи, вітчима брати участь у вихованні пасинка, падчерки. Права та обов'язки особи, що взяла у свою сім'ю дитину, щодо її виховання. Права сестри, брата, мачухи, вітчима та інших членів сім'ї на захист дітей. Вирішення судом спорів щодо участі баби, діда, прабаби, прадіда, братів, сестер, мачухи, вітчима у вихованні дитини. Обов'язки особи піклуватися про бабу, діда, прабабу, прадіда, а також про того, з ким вона проживала однією сім'єю. Обов'язок баби, діда утримувати онуків. Обов'язок внуків, правнуків утримувати бабу, діда, прабабу, прадіда. Обов'язок по утримуванню братів та сестер. Обов'язок мачухи, вітчима утримувати падчерку, пасинка. Обов'язок інших осіб утримувати дитину. Обов'язок падчерки, пасинка утримувати мачуху, вітчима. Обов'язок особи утримувати тих, з ким вона проживала однією сім'єю до досягнення повноліття. Розмір аліментів, що стягуються з інших членів сім'ї та родичів, і строки їх стягнення. Зміна розміру аліментів та звільнення від їх сплати. Визначення заборгованості за аліментами, що стягуються з

інших членів сім'ї та родичів. Повне або часткове звільнення від заборгованості за аліментами.

Тематика практичних, семінарських занять та самостійної роботи студентів визначені у тематичному плані дисципліни. Питання та завдання практичної та самостійної роботи студентів деталізовані у відповідних методичних вказівках.

4. ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають *поточний контроль, модульний контроль, виконання індивідуального завдання, підсумковий контроль у формі заліку*.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних і семінарських занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи.

Ключовими формами та методами демонстрації студентами результатів навчання при поточному контролі є:

робота в малих групах – спільне опрацювання групою студентів окремих проблемних питань з наступною демонстрацією результатів засвоєння навчального матеріалу;

презентація – виступи перед аудиторією для висвітлення окремих питань, індивідуальних завдань, реферативних досліджень тощо;

дискусія – обґрунтування власної позиції у вирішенні проблемних питань сімейного законодавства;

кейс-метод – аналіз конкретних ситуацій, що дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності; передбачає розв'язування ситуативних задач застосування законодавчих актів.

Результати поточного контролю за семестр визначаються як середня з поточних оцінок за 100-бальною шкалою, відображених у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи.

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних (семінарських) занять з певного змістового модуля.

Основною формою модульного контролю завдання, які включають як перевірку теоретичних положень курсу, так і розв'язування практичних завдань.

Оцінки з модульного контролю за 100-бальною шкалою відображаються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи і включаються як окремий заліковий модуль до залікового кредиту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Індивідуальні завдання виконують студенти самостійно під керівництвом викладачів. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом.

ІНДЗ є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується оцінюванням.

Метою ІНДЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи. ІНДЗ це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, вмінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських занять, охоплює тему, декілька тем або зміст навчальної дисципліни в цілому.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою, а оцінка включається до залікового кредиту.

Залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни виключно на підставі оцінювання залікових модулів.

Під час семінарсько-практичних занять, написання підсумкових модульних робіт, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань виявляються наступні рівні знань: високий, добрий, достатній, посередній, початковий, недостатній.

Високий рівень знань: оцінка в межах від 90 до 100 балів. Ставиться за повні і правильні відповіді студента на усі запитання. При цьому необхідно, щоб студент умів логічно мислити, вільно використовувати набуті теоретичні знання, застосовувати знання з суміжних галузей права, орієнтуватися в системі поточного законодавства та матеріалах судової практики. Глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

Добрий рівень знань оцінюється у межах від 85 до 89 балів. Студент аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей та похибок у логіці викладу теоретичного матеріалу. Він володіє базовими правовими термінами, поняттями та категоріями з вказаної теми. Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу.

Достатній рівень знань оцінюється у межах від 75 до 84 балів.

Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок. При викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

Посередній рівень знань оцінюється в межах від 67 до 74 балів. В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу,

обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Студент в основному знає матеріал теми, рекомендовану літературу, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань, відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом. Самостійно нездатний аналізувати норми права, застосовувати їх в конкретній правовій ситуації.

Початковий рівень знань оцінюється в межах 60 – 66 балів Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за недостатній, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. Студент має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.

Недостатній рівень знань оцінюється в межах до 60 балів. Студент не опанував зміст теми, вкрай слабо знає рекомендовану літературу, не володіє базовими поняттями, термінами, категоріями. Відсутнє логічне та наукове мислення, практичними навичками не володіє. Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі тестові завдання. Безсистемне відділення випадкових ознак вивченого; невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ:

За шкалою коледжу	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (добре)
84-75		C (добре)
67–74	задовільно	D (задовільно)
60-66		E (задовільно)
35 – 59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
0 – 34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою розраховується як середня у відповідності з ваговими коефіцієнтами, величина яких залежить від значення

кожного з контрольних заходів, що проводяться під час вивчення навчальної дисципліни.

	Модуль 1 (поточне опитування)	Модуль 2 (підс. мод. контр.)			Модуль 3 (ІНДЗ)	Підсумкова оцінка
		ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3		
Вагові коефіцієнти, %	70	6	7	7	10	100
Оцінка в балах	80	75	85	90	70	80

$$O = 80 * 0,7 + 75 * 0,06 + 88 * 0,07 + 90 * 0,07 + 70 * 0,1 = 79,7$$

5. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Для якісного засвоєння курсу необхідна систематична та усвідомлена робота студентів в усіх видах навчальної діяльності: лекції, семінари-практикуми, консультації, самостійна робота як індивідуальна, так і під керівництвом викладача.

При проведенні аудиторних занять домінуючими є лекційно-проблемні, індивідуально-диференційовані, особистісно-орієнтовані форми проведення занять та технології, спрямовані на організацію самоосвіти студента.

При проведенні практичних занять використовуються активні форми проведення занять: евристичні бесіди, дискусії, ділові ігри, кейси тощо.

Крім того, така робота повинна бути індивідуалізованою з врахуванням рівня творчих можливостей студента, його навчальних здобутків, інтересів, навчальної активності тощо.

Склад методичного забезпечення дисципліни:

- робоча навчальна програма;
- опорні конспекти лекцій;
- практикум для виконання семінарських та практичних занять;
- матеріали тестового контролю з дисципліни;
- матеріали для виконання самостійної роботи та індивідуальних науково-дослідних завдань;
- засоби поточного та підсумкового контролю (завдання для підсумкових модульних робіт, перелік питань для проведення залікового контролю).

Навчально-методичне забезпечення розміщено в електронному форматі в навчально-інформаційному середовищі коледжу на базі Moodle з відкритим доступом для студентів.

Інструменти, обладнання та комп'ютерне забезпечення

Електронні енциклопедії, довідники, мультимедійні засоби у вільному доступі в Інтернет, комп'ютерні презентації за темами курсу, відкриті державні реєстри.

Список рекомендованих джерел:

1. Сімейний кодекс України від 16.01.2003р. // ВВР України. - 2002. - №21-22. ст. 135
2. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України. Судова практика з питань сімейних стосунків [текст] / С. М. Кавун, О. М. Ключев, А. А. Стародубцев, та ін. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2017. 360 с.
3. Сімейне право України : підручник / Л.М. Баранова, В.І. Борисова, І.В. Жилінкова та ін. ; за заг. Ред. В.І. Борисової та І.В. Жилінкової. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 264 с.
4. Сімейне право України : підручник / Т. В. Боднар, В. С. Гопанчук, О. В. Дзера [та ін.] ; за заг. Ред. Т. В. Боднар та О. В. Дзери. Київ. : Юрінком Інтер, 2016. 520 с.
5. Сімейне право України : підручник / С.В. Булеца, В.В. забровський, В.Г. Фазикош та ін. ; за ред. С.В. Булеци, В.Г. Фазикоша. Київ : Знання, 2015. 375с.

Інформаційні ресурси

Назва ресурсу або організації	Електронна адреса
Веб-сайти наукових установ	
Міжнародна асоціація юридичних наук (МАЮН)/ International Association of Legal Science	http://aisj-ials.org
Законодавство України	http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main
Міністерство освіти і науки України	http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/
Правові системи країн світу: дослідницька група JuriGlobe (Університет Оттави)	http://www.juriglobe.ca
Офіційний сайт наукової діяльності Національної академії ім. Я. Мудрого	http://nulau.org.ua/index.php?r=biblio
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського	http://www.nbu.gov.ua/
Харківська державна наукова бібліотека	http://korolenko.kharkov.com/
Національна парламентська бібліотека України	http://www.nplu.kiev.ua/
Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка	http://lib-gw.univ.kiev.ua/
Наукова бібліотека Національного університету «Одеська юридична академія»	http://onua.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=182&Itemid=32&lang=ru